

Nr 222.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående reglering av nomad- och folkskolinspektörernas expeditjonsförhållanden m. m.; given Stockholms slott den 16 februari 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Georg Andrén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 februari 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Andrén:

Under punkten 161 i årets åttonde huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition i ämnet beräkna för budgetåret 1945/46

dels till Folkskolinspektionen: Avlöningar ett förslagsanslag av 728 000 kronor,

dels ock till Folkskolinspektionen: Omkostnader ett förslagsanslag av 215 000 kronor.

Sedan utredningen i dessa ärenden numera slutförts, tillåter jag mig ånyo anmäla desamma.

I. Reglering av nomad- och folkskolinspektörernas expeditionsförhållanden.

1. Gällande bestämmelser m. m.

Ur anslaget till avlöningar vid folkskolinspektionen bestridas, förutom lönekostnaderna för de 52 folkskolinspektörerna och för nomadskolinspektören, även kostnaderna för *expenser* och *expeditionsbiträden* åt dessa befattningshavare.

Expensersättningen utgår enligt kungörelsen 1944: 389 med ett fixt belopp, 800 kronor för år, åt var och en av folkskolinspektörerna. För nomadskolinspektören utgör *expensersättningen* 1 800 kronor för år, varav 1 300 kronor utgå från ifrågavarande avlöningsanslag och 500 kronor från nomadskolornas omkostnadsanslag. Vid tjänstledighet skall i regel folkskolinspektör till sin vikarie av *expensersättningen* avstå 300 kronor för år räknat och nomadskolinspektören 400 kronor för år räknat. Till vikarie för folkskolinspektör, som åtnjuter semester, utgår ersättning för *expenser* med ett belopp, beräknat efter 300 kronor för år, och till vikarie för nomadskolinspektören under dennes semester med ett belopp, beräknat efter 400 kronor för år. Statens årliga utgifter för *expensersättningen* uppgå till i runt tal 45 300 kronor.

Ersättning utgår vidare till folkskolinspektörerna för utbetalta arvoden till *expeditionsbiträden* med belopp, som av skolöverstyrelsen med beaktande av de olika inspektörernas behov av biträdeshjälp bestämmes, dock med sammanlagt högst 60 000 kronor. Sådan ersättning utgår från och med innevarande budgetår jämväl till nomadskolinspektören med högst 700 kronor för år.

Såsom av punkten 164 i 1944 års åttonde huvudtitel framgår, hemställde *styrelsen för statens folkskolinspektörers förbund* i skrivelse den 5 april 1943, att Kungl. Maj:t ville snarast vidtaga åtgärder i syfte att ordna expeditionsförhållandena med avseende å tjänstelokaler och därmed sammanhängande frågor på ett tillfredsställande sätt. I skrivelsen anfördes bland annat följande.

Det senaste årtiondets snabba utveckling på folkskoleväsendets område har medfört förändringar i folkskolinspektörernas arbetsuppgifter, som med bestämdhet kräva en omgestaltning av de från början tillämpade mera primitiva formerna för deras expeditionsverksamhet. Erfarenheten har till fullo ådagalagt nödvändigheten av att rationella hjälpmedel ställas till förfogande för att underlätta folkskolinspektörernas expeditionsarbete.

I den av Kungl. Maj:t den 15 december 1914 utfärdade instruktionen för folkskolinspektörer, som med vissa smärre ändringar ännu gäller, finnes beträffande tjänstelokal endast följande föreskrift i § 25: »Inspektör skall på egen bekostnad hava rikstelefon uppsatt i sin bostad eller i sitt tjänsterum». Några uttryckliga bestämmelser om att särskild tjänstelokal skall vara för handen och vilka krav den skulle motsvara finnas överhuvud icke. Förhål-

landet kunde vara förklarligt, då folkskolinspektionen i sitt reformerade skick ännu var helt ny, då expeditionsarbetet var av relativt liten omfattning, och då något arkiv i egentlig mening knappast existerade. Annorlunda ställer sig saken under nuvarande förhållanden, då de administrativa göromålen tagit en sådan ökning, att särskilt biträde måste anställas, och då arkivalier och expeditionsutensilier kräva betydande utrymmen. Behovet av en lokal, uteslutande avsedd för det till inspektionen hörande expeditionsarbetet, ligger i öppen dag. Flertalet folkskolinspektörer ha på ett mer eller mindre tillfredsställande sätt sökt tillgodose behovet av expeditionslokal genom att för ändamålet upplåta en del av sin privata bostad. I något fall har särskild expeditionslokal förhyrts. Men tydligt är, att, vilken utväg, som än tillgripes, en nöjaktig anordning icke kan åstadkommas inom ramen för nu utgående expensanslag.

Jämlikt kungörelsen 1937: 691 åtnjuter folkskolinspektören i ersättning för expenser ett årligt belopp av 500 kronor. För denna summa har han sålunda att bekosta allt, som behöves för expeditionen, med undantag av — i begränsad utsträckning — skrivhjälp, alltså apparatavgift för telefon jämte särskilda avgifter för alla i tjänsten påkallade rikssamtal, erforderliga kontorsutensilier, såsom skrivmaskin, skrivmateriel, liggare, trycksaker o. s. v. ävensom hyllor och skåp för arkivförvaring samt andra kontorsmöbler. Härtill bör givetvis räknas även kostnader i form av hyra — däri inbegripet uppvärmning, belysning och städning — för det utrymme, vilket, även om det sammanhänger med bostaden, är helt upptaget för tjänsteändamål såsom arbetsrum för inspektören och hans biträde, såsom mottagningsrum för besökande i tjänsteärenden och såsom arkivrum. Att de kostnader, varje folkskolinspektör för här ifrågavarande ändamål måste vidkännas, icke kunna täckas av den honom tillkommande ersättningen för expenser, behöver knappast framhållas. Endast telefonavgifterna kräva en väsentlig del av denna ersättning. För att nedbringa kostnaderna tillgripes ofta skriftlig procedur, när besked snabbare och lättare skulle kunna vinnas genom telefonsamtal. Därav följer emellertid ett betungande av expeditionsarbetet, som skulle kunna helt undvikas, om rikssamtal i tjänsteangelägenheter vore fria.

För statens folkskolinspektörer framstår det som en trängande nödvändighet att få formerna för det expeditionella arbetet praktiskt ordnade. För detta ändamål fordras i främsta rummet en tillräckligt rymlig tjänstelokal, inredd med hänsyn till att arkivalierna kunna på lämpligt sätt förvaras och samtidigt vara lätt åtkomliga, samt utrustad med de kontorsutensilier, som tjänsten numera kräver, såsom skrivmaskin, räknemaskin, duplikator, anordningar för kortregister m. m. Därjämte fordras fri tjänstetelefon och fria rikssamtal i tjänsten. Endast med hjälp av nu utgående expensersättning kan emellertid denna rationalisering icke åstadkommas. En höjning av nämnda ersättning med något avrundat belopp skulle ej heller medföra åsyftat gagn. En tillfredsställande lösning kan enligt styrelsens uppfattning icke vinnas på annat sätt, än att staten direkt ikläder sig *de verkliga kostnaderna* för expeditionslokal med utrustning. Därvid synes det mönster, som år 1941 utformats för landsfiskalerna, kunna tjäna till lämplig förebild.

Styrelsen tänker sig alltså en sådan anordning, att till varje folkskolinspektör på statens bekostnad utgår dels hyresersättning, inbegripande jämväl ersättning för uppvärmning, dels ersättning för belysning och städning av tjänstelokal, motsvarande verkliga kostnaden, dels ersättning mot före-

tedda kvitton för telefonavgift samt avgifter för i tjänsten erforderade riksamtal, dels ersättning för anskaffande och underhåll av erforderliga kontorsförnödenheter, vilka dock alternativt kunna anskaffas direkt genom statens, exempelvis länsstyrelsernas, försorg, dels slutligen ersättning för tillhandahållande av möbler och annan inredning. Det torde ankomma på skolöverstyrelsen eller den länsstyrelse, som utanordnar vederbörande folkskolinspektörs avlöning, att tillse, att expeditionslokalen är med hänsyn till tjänstens krav tillfredsställande.

Styrelsen anser sig böra framhålla, att frågan om folkskolinspektörernas expeditionsförhållanden visserligen icke genom nu föreslagna anordning bleve till fullo löst. I själva verket kan redan nu ifrågasättas behovet av en mera varaktigt anställd kontorsassistent. Med hänsyn till den möjlighet att efter olika behov anlita expeditionsbiträde, som på senaste tiden beretts folkskolinspektörerna genom anslag till arvoden åt biträden på expeditionerna — en anordning, som kan ytterligare utvecklas — vill dock styrelsen, under förhoppning om att vad ovan anförts må vinna Kungl. Maj:ts beaktande, icke för närvarande hemställa om någon ändring i nämnda avseende.

I utlåtanden över nämnda framställning uttalade sig *statskontoret* och *allmänna lönenämnden* till förmån för en utredning av frågan om folkskolinspektörernas expensutgifter.

Skolöverstyrelsen avgav den 28 september 1943 yttrande i anledning av folkskolinspektörsförbundets framställning. Yttrandet utmynnade i ett förslag, att den nuvarande fixerade expensersättningen för folkskolinspektörerna och nomadskolinspektören skulle indragas och ersättas i huvudsak med ett system för utbetalande av de styrkta verkliga kostnaderna för inspektörernas expensutgifter. Sammanfattningsvis innebar förslaget, att ersättning skulle utgå enligt följande grunder:

	Årskostnader per inspektör i medeltal, kronor
<i>Lokalbidrag:</i>	
Hyresersättning för två tjänsterum, högst	750
Ersättning för möbler och annan rumsinredning, fixerat årsbidrag	125
Belysning och städning, ersättning för verkliga kostnader, beräknade till	350
<i>Expenser:</i>	
Telefonavgifter, ersättning för verkliga kostnader, beräknade till	150
Förbrukningsmateriel m. m., ersättning för verkliga kostnader, beräknade till	250
	<u>Summa kronor 1 625.</u>

Skolöverstyrelsen förutsatte, att staten skulle bekosta den första uppsättningen behövliga kontorsmaskiner respektive inlösa av inspektörerna redan anskaffade sådana.

Statskontoret förklarade sig icke kunna på grundval av den föreliggande utredningen tillstyrka bifall till skolöverstyrelsens förslag. *Allmänna lönenämnden* åter biträdde överstyrelsens förslag med den ändringen, att lönenämnden ansåg hyresbidrag böra utgå allenast för ett rum jämte erforderligt arkivutrymme.

För egen del anförde föredragande departementschefen bland annat följande.

De årliga utgifterna för folkskoleväsendet uppgå till mycket stora belopp. Statsverkets kostnader under åttonde huvudtiteln för detta ändamål ha för innevarande budgetår — utgifter för kristillägg inräknade — uppskattats till icke mindre än i runt tal 180 miljoner kronor. Det ansvar för folkskoleväsendets rationella ordnande, som åvilar folkskolinspektörerna och nomadskolinspektören, är därför ur statsfinansiell synpunkt synnerligen stort. Inspektörerna ha även ytterst betydelsefulla uppgifter att fylla såsom pedagogiska rådgivare och ledare. Med hänsyn härtill är det ur såväl statsfinansiell som pedagogisk synpunkt av största vikt, att deras verksamhet som skolledare och organisatörer icke hämmas av ogynnsamma arbetsförhållanden.

Det föreliggande förslaget avser bland annat att sätta inspektörerna i stånd att hålla sig med ändamålsenliga expeditiionslokaler och modern kontorsutrustning utan att för ändamålet behöva utfylla den nuvarande expensersättningen med erforderliga belopp av egna medel. Framställningens syfte synes mig i och för sig behjärtansvärt men löser icke den ur allmän synpunkt viktigare frågan om ett rationellt ordnande av biträdeshjälpen på expeditionerna. En utredning härom bör enligt min mening komma till stånd. I samband härmed torde en mera ingående undersökning av frågan om bestridande av expensutgifterna böra äga rum.

I avvaktan på en mera allsidig utredning rörande inspektörernas expeditiionsförhållanden beslöt 1944 års riksdag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag en provisorisk höjning av expensersättningen till såväl folkskolinspektörerna som nomadskolinspektören med 300 kronor till nuvarande belopp, 800 kronor respektive 1 800 kronor. Nomadskolinspektören tillerkändes därjämte ersättning för skrivhjälp med högst 700 kronor för år.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 9 juni 1944 anbefallt skolöverstyrelsen att, med beaktande av vad föredragande departementschefen enligt det föregående anført, verkställa utredning angående folkskolinspektörernas expeditiionsförhållanden, har *skolöverstyrelsen* i skrivelse den 21 november 1944 framlagt utredning och förslag i ämnet.

Utlåtanden ha därefter avgivits av *statskontoret* och *allmänna lönenämnden*.

2. Reglering av expensersättningen.

Skolöverstyrelsens utredning och förslag.

Inspektörernas arbetsuppgifter. Med utgången av år 1944 har, påpekar *skolöverstyrelsen* inledningsvis, den nuvarande folkskolinspektionen ägt bestånd i jämnt 30 år. Under denna tid har på folkskolans område försiggått en i många avseenden genomgripande utveckling, grundad på tillkomsten av nya författningar av pedagogisk, organisatorisk, ekonomisk, social och praktisk innebörd. Dessa författningar ha så gott som undantagslöst även medfört nya arbetsuppgifter för statens folkskolinspektörer.

Överstyrelsen lämnar därefter en redogörelse för inspektörernas nuvarande tjänsteåligganden av såväl inspekterande som administrativ och expeditionell natur. Inspektörernas huvuduppgift är, framhåller skolöverstyrelsen, att hava tillsyn över folkskoleväsendet och främja dess utveckling. Beträffande inspektörernas åligganden i detta hänseende anför överstyrelsen följande.

Inspektören skall inhämta detaljerad kännedom om inspektionsområdets skolförhållanden och möjligheterna inom skoldistriktet att ordna dessa på tillfredsställande sätt samt på grundval härav påvisa bristerna och hur dessa, med hänsyn till pedagogiska, praktiska och ekonomiska omständigheter, bäst böra avhjälpas. Detta avser särskilt allt sådant, som hör så att säga till skolans yttre ram: organisation beträffande skolområdesfördelning och skolformer, lokaler med inventarier och undervisningsmateriel, samarbete mellan olika skoldistrikt m. m. Härvid gäller det för inspektören att söka genom personliga överläggningar intimt samverka med de lokala skolmyndigheterna.

Rörande skolans inre verksamhet tillkommer inspektören att i läraravdelningarna följa undervisningen i samtliga ämnen och därvid söka förvärva uppfattning om lärarnas verksamhet beträffande såväl undervisning som uppfostran liksom även om deras eventuella behov av ledning, anvisningar eller uppmuntran. I samband därmed måste inspektören även uppmärksamma lärjungarna, deras kunskaper, uppförande, intellekt, skolgång o. s. v.

Fullgörandet av denna huvuduppgift kräver, framhåller överstyrelsen, anseelig tid, särskilt som den till stor del måste vara förbunden med resor, och anför i anslutning härtill följande.

Betydelsen av denna inspektörens pedagogiska uppgift har understrukits av riksdagen, då den år 1936 i likhet med dåvarande departementschefen uttryckte »farhågor för att folkskolinspektörerna för fullgörande av sin ökade arbetsbörda bliva nödsakade att eftersätta sin pedagogiska ledarverksamhet». Även år 1939 gjorde riksdagen ett uttalande av liknande innehåll: »I det allmännas intresse är, att folkskolinspektörerna icke för mycket hindras av expeditionsgöromål utan kunna ägna huvuddelen av sin tid åt den omedelbara tillsynen av folkskoleväsendet inom vederbörande distrikt».

Inspektörens huvuduppgift ger upphov till administrativa åtgärder av skilda slag och föranleder sålunda göromål, som kunna inbegripas i uttrycket »expeditionsarbete». Dessa göromål måste utföras av honom personligen.

Vad som åsyftas med att inspektörerna böra erhålla lättnad i expeditjonsarbetet är i främsta rummet, att de böra erhålla ekonomisk möjlighet att för fullgörande av sådana expeditionella uppgifter, som ej med nödvändighet måste utföras av dem själva, anställa kvalificerade biträden. En förutsättning för utnyttjandet av möjligheten att anställa expeditjonsbiträde är emellertid expeditjonslokalens ändamålsenliga anordning med avseende på utrymme och utrustning.

Expeditionslokal med utrustning. För att erhålla klarhet rörande det verkliga behovet i fråga om expeditjonslokal, dess omfattning och utrustning m. m. har skolöverstyrelsen från samtliga folkskolinspektörer och nomadskolinspektören infordrat uppgifter angående dels nuvarande förhållan-

den, dels inspektörernas synpunkter på dessa och därmed sammanhängande önskemål.

Beträffande expeditionslokalernas storlek framgår av de inkomna svaren, framhåller skolöverstyrelsen, att inspektörernas expeditionslokaler med endast få undantag bestå av ett rum i anslutning till vederbörandes bostad. Av inspektörernas uttalanden framginge emellertid även, att detta icke berodde på att större utrymme ansåges obehövt. Det stora flertalet hade tvärtom framhållit behovet av två rum och som skäl därför angivit följande.

Redan med hänsyn till det växande arkivet, även om man bortser från den del, som på grund av ålder blott sällan behöver vara tillgänglig, erfordras ett ganska stort utrymme. Detta skulle visserligen kunna ernås, om tjänsterummet erhöle tillräckliga dimensioner eller om lämpligt biutrymme t. ex. i form av en alkov eller liknande stode i samband med rummet. Men behovet av ett andra rum har särskilt framträtt, sedan expeditionsbiträden börjat anställas med arbetet förlagt till inspektörens tjänsterum. De dagar, då inspektören befinner sig på resor, kan detta arbete visserligen fortgå utan hinder. Men då inspektören själv har att utföra expeditionsarbete, blir detta i hög grad stört, om biträdet i samma rum är sysselsatt med maskinskrivning eller med annat arbete. Därtill kommer, att inspektören under sin expeditionstid mycket ofta har att mottaga besökande i tjänsteärenden, skolstyrelseledamöter, lärare eller målsmän. Dessa besökande från olika håll komma ej sällan samtidigt och måste därför avvakta slutet av pågående besök. Det förekommer stundom, skriver en inspektör, att intill 10 personer samtidigt infinna sig på expeditionstid. Vid sådana tillfällen erfordras helt naturligt ett rum, där besökande få vänta. En ytterligare omständighet, som motiverar ett andra rum, är, framhålles det vidare, att de tjänstesamtal i telefon, som uppstå under expeditionstid, ibland kunna vara av så delikat natur, att inspektören bör kunna föra dem utan åhörare.

. Den egentliga anledningen till att expeditionslokalen i allmänhet inskränkts till ett rum har skolöverstyrelsen funnit vara den, att den nuvarande expensersättningen ej räcker till täckning av kostnaderna för de verkliga expensutgifterna ens med ett tjänsterum. Redan upplysningarna angående de biutrymmen, vilka för närvarande tagas i anspråk för arkivändamål (vindar, källare, skrubbar, garderober, serveringsrum m. m.), ådagalägga, säger överstyrelsen, nödvändigheten av ännu ett rum. Såsom ytterligare skäl för att tjänstelokalen utökas med ett rum framstode, att detta rum måste anses synnerligen behövt som dels arbetsplats för expeditionsbiträdet, dels väntrum för besökande. Överstyrelsen vidhåller därför sitt år 1943 framlagda förslag, att ersättningen för hyra av expeditionslokal beräknas för två rum, dock att, om någon inspektör skulle finna sitt behov av expeditionslokal tillfredsställt med ett rum, hyresersättning borde utgå endast härför.

Beträffande hyresvärdet för de lokaler, som inspektörerna för närvarande använda för expeditionsåndamål, har skolöverstyrelsen inhämtat, att —

frånsett tre inspektörer, som förhyra tjänstelokal utanför bostaden — nämnda värde beräknats till i medeltal 676 kronor, däri ingående även kostnader för uppvärmning, belysning och städning. Beräkningen avser huvudsakligen *ett* expeditjonsrum jämte vissa biutrymmen. Golvytan uppgår till i medeltal 25 kvm, och antalet hyllmeter för arkiv, som kunnat beredas hyllplats, till i medeltal 24 m.

Beträffande *hyresersättningens storlek* vidhåller skolöverstyrelsen sitt tidigare förslag, att den bör utgå enligt de grunder, som gälla för landsfiskaler med rätt till två tjänsterum, eller med ett högsta belopp, som växlar mellan 550 kronor å ort, belägen utanför tätbebyggt samhälle, och 900 kronor i stad med över 100 000 invånare, dock med rätt för länsstyrelsen att efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall bevilja högre ersättning. Tillämpat på folkskolinspektörerna skulle en dylik bestämmelse innebära, anför överstyrelsen, en hyresersättning av i medeltal 750 kronor, däri inräknad kostnad för uppvärmning. Expeditjonslokalen bör enligt överstyrelsens förslag avsynas och godkännas av vederbörande länsstyrelse.

Åtskilliga av inspektörerna ha i sina yttranden till skolöverstyrelsen upptagit spörsmålet, huruvida expeditjonslokalen lämpligen bör vara förlagd utanför eller i samband med bostaden. I detta avseende synas meningarna bland inspektörerna, anför överstyrelsen, vara delade. Överstyrelsen anser, att någon generell föreskrift i detta avseende icke är erforderlig, utan att det bör kunna överlåtas åt den enskilde inspektören att avgöra om expeditjonslokalens förläggning, dock under förutsättning att den myndighet, som skall godkänna lokalen, icke finner något att anmärka mot dess beskaffenhet i övrigt.

För *belysning och städning* av tjänstelokalen bör enligt skolöverstyrelsens förslag i likhet med vad som gäller för landsfiskalerna utgå ersättning med belopp, motsvarande de verkliga kostnaderna för ändamålet. De årliga kostnaderna för belysning och städning uppskattar överstyrelsen till i medeltal per inspektör 50 kronor, respektive 300 kronor.

I fråga om expeditjonslokalernas *inredning och utrustning* anför skolöverstyrelsen:

Värdet av för närvarande befintlig *rumsinredning* (möbler, hyllor m. m.) uppgår enligt av inspektörerna lämnade uppgifter till i medeltal 1 311 kronor per lokal.

I sin hemställan den 28 september 1943 föreslog överstyrelsen, att för möblering av två rum skulle till inspektör utgå en årlig ersättning av 125 kronor eller samma belopp, som för nämnda antal rum utgår till landsfiskal. Här föreligger alltså en avvikelse från den princip rörande *expensersättning*, som eljest följts för landsfiskalerna och som enligt överstyrelsens mening borde tillämpas även för folkskolinspektörerna, nämligen att ersättning bör utgå icke efter viss beräkning utan för de styrkta verkliga kostnaderna.

En tillämpning även i detta avseende av nämnda princip har dock ifrågasatts av åtminstone en inspektör, nämligen folkskolinspektören i Norrbottens norra inspektionsområde, en av de tre, som hyr expeditjonslokal utanför bostaden. Enligt dennes mening bör staten åtminstone i de fall, då inspektör förhyr expeditjonslokal utanför bostadslägenheten, ombesörja möbleringen och inredningen av lokalen. Detta förslag måste anses förutsätta, att länsstyrelserna skulle öva tillsyn över tjänstelokalen, vilket torde komma att medföra övervaknings- och expeditjonsuppgifter av ofta ganska oviktig beskaffenhet. Överstyrelsen anser sig böra vidhålla den meningen att i nu ifrågavarande hänseende böra för inspektörerna meddelas bestämmelser, motsvarande dem som gälla för landsfiskalerna, nämligen att det skall åligga folkskolinspektör att tillhandahålla för tjänstelokalens användning erforderliga möbler och annan rumsinredning, och att ersättning av statsmedel härför skall årligen utgå med 125 kronor för två rum. Till inspektör, som finner sig betjänt med endast ett rum, bör ersättningen såsom för landsfiskalerna utgöra 100 kronor.

Enligt överstyrelsens redan tidigare uttalade mening böra samtliga *kontorsmaskiner*, som kunna visas vara erforderliga för expeditjonsarbetet, bekostas av statsmedel. Såsom erforderliga måste anses skrivmaskin, räknemaskin och duplikator, en av vardera slaget.

Av inspektörerna redan anskaffade erforderliga kontorsmaskiner, böra inlösas av staten efter vederbörlig värdering.

Förbrukningsmateriel och tjänstetelefon. Kostnaderna för förbrukningsmateriel av olika slag växlar givetvis, framhåller skolöverstyrelsen, åtskilligt inom olika inspektionsområden och från år till år. Överstyrelsen anför vidare:

Medelkostnaden för folkskolinspektörerna har enligt av dem lämnade uppgifter beräknats till 223 kronor. För nomadskolinspektören utgör enligt uppgift årliga kostnaden för förbrukningsartiklar, däri inbegripna blanketter till rekvisitioner, undervisningsstatistik, dagböcker, betygsböcker m. m., omkring 770 kronor. Medräknas detta belopp, blir medeltalet för samtliga inspektörer 234 kronor eller avrundat 225 kronor. Därest för expeditjonen erforderliga kontorsmaskiner skola bekostas av statsmedel, bör så ske även beträffande rengöring och reparationer av dessa maskiner, en kostnad som torde kunna beräknas till 50 kronor för år. Hela anslaget till förbrukningsmateriel m. m. torde alltså böra beräknas till 275 kronor årligen per inspektör. Med hänsyn till olikheterna i utgifter inom skilda områden bör ersättningen utgå med belopp motsvarande de enligt företedda kvitton verkliga kostnaderna för varje inspektör och ej med ett fixerat belopp.

Vad tjänstetelefon angår har, anför skolöverstyrelsen, i inspektörsuttalandena framhållits den kostnadsfria telefonens betydelse såsom tidsbesparande faktor. Under nuvarande förhållanden, då inspektören själv måste betala rikssamtalen, anlidade han ofta utvägen att skriva i stället för att telefonera, vilket bleve billigare men toge betydligt längre tid i anspråk.

Medelkostnaden per år för telefonsamtal har enligt folkskolinspektörernas och nomadskolinspektörens uppgifter beräknats till 180 kronor per inspektör. De av inspektörerna angivna beloppen äro, påpekar skolöverstyrelsen,

mycket varierande, och ersättningen borde därför även i detta avseende motsvara de verkliga utgifterna för ändamålet. Ersättningen för telefon borde avse dels rikssamtal i tjänsten enligt företedda kvitton, dels abonnemangavgift, som, där expeditionslokalen vore skild från bostaden, borde utgå med hela beloppet men i annat fall med avdrag för lägsta sådan avgift. Det erforderliga anslaget till telefon syntes kunna beräknas efter ett avrundat belopp av 175 kronor för inspektör och år.

Kostnadsberäkning. Årskostnaden i medeltal per inspektör för lokalbidrag och expenser enligt av skolöverstyrelsen förordade grunder beräknar överstyrelsen till 1 675 kronor enligt följande sammanställning:

<i>Lokalbidrag:</i>	Årskostnader per inspektör i medeltal, kronor
Hyresersättning för två tjänsterum, högst	750
Ersättning för möbler och annan rumsinredning, fixerat årsbidrag	125
Belysning och städning, ersättning för verkliga kostnader, beräknade till	300
<i>Expenser:</i>	
Telefonavgifter, ersättning för verkliga kostnader, beräknade till	175
Förbrukningsmateriel m. m., ersättning för verkliga kostnader, beräknade till	275
	Summa kronor 1 675.

Skolöverstyrelsen anför i anslutning härtill följande.

För samtliga folkskolinspektörer och nomadskolinspektören skulle alltså ersättningen för år uppgå till, för expeditionslokal ($53 \times 1\,225 =$) i avrundat tal 64 900 kronor och för expenser ($53 \times 450 =$) i avrundat tal 23 800 kronor, tillhopa sålunda 88 700 kronor. Då kostnaderna för nu utgående expensersättning, vilka kunna beräknas för folkskolinspektörerna och nomadskolinspektören till i avrundat tal 45 300 kronor, avgå från sagda belopp, 88 700 kronor, blir kostnadsökningen för år i här ifrågasvarande hänseende ($88\,700 - 45\,300 =$) 43 400 kronor.

Därtill kommer kostnaden för den första uppsättningen av behövliga kontorsmaskiner jämte inlösen av maskiner, som inspektörerna redan anskaffat. Om man utgår från att varje inspektör bör vara försedd med en skrivmaskin, en räknemaskin och en duplikator, kan kostnaden för den första uppsättningen kontorsmaskiner beräknas till omkring 1 200 kronor för varje inspektör. I den mån inspektörerna äga maskiner, som befinna sig i gott skick, böra dessa inlösas, och kostnaderna kunna därigenom nedbringas till förslagsvis 750 kronor. Den sammanlagda engångskostnaden skulle därigenom uppgå till ($53 \times 750 =$) 39 750 kronor. Då det kan antagas, att icke alla inspektörer redan första året anskaffa samtliga nämnda maskiner, torde den behövliga anslagssumman kunna minskas till 30 000 kronor.

Y t t r a n d e n.

Statskontoret har anfört bland annat följande.

Den av skolöverstyrelsen förebragta utredningen rörande folkskolinspektörernas nuvarande utgifter för av tjänsten föranledda expenser synes giva vid handen, att — oaktat expensersättningen nyligen undergått en väsentlig

höjning — denna fortfarande utgör en kompensation, som icke tillnärmelsevis täcker de verkliga utgifterna. Det kan icke i längden anses tillfredsställande, att statliga befattningshavare, vilka pålagts så omfattande och ekonomiskt betydelsefulla uppgifter med avseende å tillsynen över folkskoleväsendet som statens folkskolinspektörer, på grund av expensmedlens knapphet icke kunna ordna arbetet på mest rationella sätt. Statskontoret anser sig därför i likhet med överstyrelsen kunna förorda, att ersättning medgives efter förmånligare grunder än hittills. Ämbetsverket delar således i princip överstyrelsens uppfattning, att inspektörernas verkliga utgifter i tjänsten för telefon, förbrukningsmateriel och andra dylika expenser skola bestrides av statsmedel. I fråga om kostnader för telefon torde — i anslutning till vad som gäller för dövstumpräst och dövstumkonsulent — böra föreskrivas, att ersättning skall utgå, förutom för avgiftsbelagda telefonsamtal i tjänsten, för telefonabonnemang med belopp, motsvarande skillnaden mellan befattningshavaren påfordrad abonnemangsavgift för en telefonapparat och avgiften för en dylik apparat med lägsta samtalsfrekvens å den ort, där befattningshavaren är abonnent. Skulle i något fall för expeditjonslokal och bostad erfordras två av varandra oberoende telefoner, bör kostnaden för tjänstetelefonen ersättas helt.

Det kan icke bestridas, att folkskolinspektör för fullgörandet av honom åvilande arbetsuppgifter har behov av särskilt utrymme som expeditjonslokal. Sådan är nämligen erforderlig som arbetsplats för — förutom inspektören själv — hans tjänstebitråde. Härjämte måste lokalen tjäna som förvaringsplats för arkivalier och som mottagningsrum för besökande. Till belysande av den utsträckning, i vilken lokalen behöver utnyttjas, må erinras, att bitrådets arbetstid av överstyrelsen beräknas till i genomsnitt 3 timmar dagligen, samt att arkivalierna i medeltal beräknas upptaga allenast 24 hyllmeter. Någon uppgift å besöksfrekvensen återfinnes icke i handlingarna. Under sådana omständigheter och då — som statskontoret tidigare framhållit i utlåtande den 27 oktober 1943 — landsfiskal med ett *heltidstjänstgörande* bitråde äger åtnjuta ersättning allenast för ett expeditjonsrum, synes det icke rimligt, att — såsom överstyrelsen föreslagit — bereda folkskolinspektör ersättning för 2 rum. Det må erinras, att vid behandlingen av landsfiskalernas löneroglering vid 1941 års riksdag (propositionen 225, sid. 19) fördelarna av föreslagen utökning av expeditjonslokalen icke ansågos uppväga de väsentligt ökade kostnader, som skulle uppstå för statsverket. Statskontoret får därför avstyrka bifall till överstyrelsens förslag i denna del.

Enligt statskontorets mening är med hänsyn till vad nyss anförts ersättning till folkskolinspektörerna för tillhandahållande av expeditjonslokal motiverad allenast för *ett* rum. Då lokalen av handlingarna att döma torde kunna utnyttjas även för andra ändamål än som expedition, vilket måste medföra svårigheter att avväga kostnaderna för belysning och städning, synes det icke tillfredsställande att tillämpa de ersättningsbestämmelser, som gälla för landsfiskal. Det måste enligt ämbetsverkets mening vara lämpligare, att ersättning utgår med ett fixt belopp för de kostnader samt det intrång och besvär, som föranledas folkskolinspektörerna därigenom, att de nödgas ordna med arbetsplats åt tjänstebitråde, utrymme för arkivalier samt mottagnings- och väntrum för besökande. I samma ordning synas böra ersättas kostnaderna för expeditjonslokalens inredning och utrustning med möbler, kontorsmaskiner och dylikt. Tages hänsyn jämväl till inspek-

törernas utgifter för sistnämnda ändamål, torde för expeditionslokalen kunna bestämmas en årlig ersättning av 800 kronor, motsvarande det belopp, som för närvarande utgår som expensersättning till folkskolinspektör. Då — som förut föreslagits — härutöver skulle ersättas inspektörernas verkliga kostnader för telefonavgifter, förbrukningsmateriel m. m., vilka genomsnittligt uppskattats till 450 kronor årligen, skulle en väsentlig lättnad inträda i inspektörernas av tjänsten föranledda utgifter.

Allmänna lönenämnden har anfört:

Beträffande först frågan om ersättning för tjänstelokal finner sig lönenämnden med utgångspunkt från den nu framlagda utredningen kunna godtaga förslaget, att hyresersättningen till folkskolinspektörerna må beräknas efter två rum; dock bör härvid enligt lönenämndens mening gälla den begränsningen, att ersättning icke må utgå för större utrymme än som verkligt är erforderligt för tjänstens behöriga fullgörande. I övrigt torde de i punkterna 6 och 7 av Kungl. Maj:ts beslut den 5 september 1941 angående disposition av vissa poster i omkostnadsstaten för landsfiskalerna meddelade bestämmelserna tills vidare kunna givas motsvarande tillämpning. Erinras må i detta sammanhang, att här avsedd ersättning förutsättes skola innefatta värmekostnader, dock icke särskilda värmetillägg.

Ersättning för städning och belysning av tjänstelokal torde böra utgå efter enahanda grunder, som i Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut angivits i fråga om landsfiskalerna.

Vad därefter angår ersättning för möbler och annan rumsinredning, som erfordras för tjänstelokalens användande, synes densamma i enlighet med skolöverstyrelsens förslag för närvarande böra bestämmas till 125 kronor för år, om två rum disponeras, och eljest till 100 kronor för år. Kostnaden för erforderliga kontorsmaskiner torde böra bestridas av statsmedel, på sätt enligt vad lönenämnden inhämtat tillämpas i fråga om landsfiskalerna. Beträffande förbrukningsmateriel synes i enlighet med skolöverstyrelsens förslag ersättning böra utgå med belopp, motsvarande verkliga kostnaden enligt föredda kvitton. Vad slutligen angår tjänstetelefon, synes ersättningen, på sätt skolöverstyrelsen förordat, böra avse dels rikssamtal i tjänsten enligt föredda kvitton, dels ock abonnemangsavgift, vilken, där expeditionslokalen är skild från bostaden, bör utgå med hela beloppet men i annat fall med avdrag för lägsta sådan avgift. Lönenämnden vill emellertid ifrågasätta, om icke föreskrift borde utfärdas därom, att tjänstetelefonen skall såsom regel vara uppsatt i tjänstelokalerna eller i dess omedelbara närhet.

Skolöverstyrelsen har i sin framställning berört frågan om »expensersättningen» och dess förhållande till inspektörernas avlöning, varvid överstyrelsen ansett, att expensersättningen icke bör betraktas såsom en löneförmån. För egen del får lönenämnden anföra, att, även om ett tillmötesgående av förevarande förslag kan komma att medföra, att vissa förvaltningskostnader, som nu bestridas av vederbörande inspektörer, komma att överföras å statsverket, anledning likväl torde saknas att på grund härav upptaga frågan om inspektörernas löneställning till övervägande. Lönenämnden vill emellertid ifrågasätta, om icke — i anslutning till föreskrift i 52 § 6 mom. 6 punkten civila avlöningsreglementet — föreskrift borde meddelas, att folkskolinspektör (nomadskolinspektören) skall vara skyldig att utan kostnad för vikarie tillhandahålla denne expeditionslokal ävensom i erforderlig omfattning skrivhjälp, skrivmaterialier och telefon. Dylig föreskrift torde böra införas såsom en särskild punkt under 55 § 10 mom. civila avlöningsreglementet.

Folkskolinspektörernas expensersättning är efter den i följd vidtagna höjningen av densamma med 300 kronor fixerad till 800 kronor för år. För detta belopp skola de svara för alla utgifter för sina expenser med undantag för arvoden åt expeditjonsbiträden, för vilket ändamål särskilda medel äro anvisade. Av den i det föregående lämnade redogörelsen torde ha framgått, att expensersättningen — trots den vidtagna höjningen — icke tillnärmelsevis täcker folkskolinspektörernas verkliga utgifter för av tjänsten föranledda expenser. Jag delar tillfullo den av statskontoret uttalade uppfattningen, att det icke i längden kan anses tillfredsställande, att statliga befattningshavare, vilka pålagts så omfattande och ekonomiskt betydelsefulla uppgifter med avseende å tillsynen över folkskoleväsendet som statens folkskolinspektörer och nomadskolinspektören, på grund av expensmedlens knapphet icke kunnat ordna arbetet på mest rationella sätt.

Det förslag, som nu framlagts av skolöverstyrelsen till reglering av folkskolinspektörernas och nomadskolinspektörens expensersättning, innebär i huvudsak, att den nuvarande fixerade expensersättningen skall ersättas med ett system för utbetalande av de styrkta verkliga kostnaderna för inspektörernas expensutgifter. De av överstyrelsen föreslagna grunderna för expensersättningen ansluta sig nära till de sedan den 1 oktober 1941 för landsfiskalerna i samma avseende gällande ersättningsgrunderna.

Vad angår utgifterna i tjänsten för telefon, förbrukningsmateriel och andra dylika expenser delar jag myndigheternas mening, att de styrkta utgifterna härför böra bestridas av statsmedel. I fråga om kostnaden för telefon torde böra föreskrivas, att ersättning skall utgå, förutom för avgiftsbelagda telefonsamtal i tjänsten, för telefonabonnemang med belopp, motsvarande skillnaden mellan befattningshavaren påfordrad abonnemangavgift för en telefonapparat och avgiften för en dylik apparat med lägsta samtalsfrekvens å den ort, där befattningshavaren är abonnent. Där för expeditjonslokal och bostad erfordras två av varandra oberoende telefoner, bör kostnaden för tjänstetelefonen ersättas helt. Bestämmelse torde böra meddelas, att tjänstetelefon skall vara uppsatt i expeditjonslokalen eller dess omedelbara närhet.

Beträffande frågan efter vilka normer ersättning för expeditjonslokal med inredning och utrustning bör utgå råda delade meningar. Överstyrelsens förslag härutinnan, vilket biträts av allmänna lönenämnden, innebär i stort sett, att vederbörande tjänst innehavare skall tillhandahålla för tjänstelokalens användande erforderliga möbler och annan rumsinredning mot viss ersättning per år, att erforderliga kontorsmaskiner skola anskaffas på statens bekostnad samt att ersättning för förhyrande av lokal, för städning och belysning skall utgå med belopp, motsvarande de verkliga utgifterna för nämnda ändamål. Statskontoret åter föreslår, att ett fixt årligt belopp av 800 kronor skall utgå till varje inspektör för tillhandahållande av tjänstelokal med värme, belysning och städning, möbler och annan rumsinredning samt kontorsmaskiner. Efter samråd med chefen för finansdepartementet anser jag mig böra biträda statskontorets förslag.

Jag övergår nu till att lämna en redogörelse för frågan om biträdes hjälp åt nomad- och folkskolinspektörerna.

3. Biträdes hjälp.

Skolöverstyrelsens utredning och förslag.

Av skolöverstyrelsens redogörelse för av nomad- och folkskolinspektörerna lämnade svar på vissa av överstyrelsen ställda frågor inhämtas bland annat följande.

I 23 fall fullgör biträdet sitt arbete helt i inspektörens tjänsterum. I återstående 30 fall utföres biträdesarbetet endast delvis i tjänsterummet, såvida det ej helt är förlagt till annan plats. Såsom orsak till att arbetet endast delvis eller icke alls är förlagt till inspektörens tjänsterum har uppgivits: brist på utrymme, varigenom möjlighet saknas för inspektören och biträdet att arbeta ostörda av varandra, saknad av vissa kontorsmaskiner (räknemaskin och duplikator), varigenom vissa arbeten måste utlämnas till skrivbyrå, svårigheten att få lämpligt biträde på platsen, varigenom en del arbeten måste utföras av person, som är bosatt på annan ort, samt lämpligheten i vissa fall att låta biträdet fullgöra arbetet i sitt hem — detta även till förmån för inspektörens arbetsro.

Bland de arbetsuppgifter, som huvudsakligen anförtros åt biträdena, intaga, enligt inspektörernas svar, renskrivning på maskin samt diarieföring och ordnande av arkivet de ojämförligt främsta platserna. Därefter komma preliminär granskning av inkommen undervisningsstatistik samt förberedande siffergranskning av statsbidragsrequisitioner av olika slag. Uppgörande av tablåer och sammanställningar beträffande sådan material, som erfordras för inspektörens överblick av skolförhållandena, för infordrade utredningar och för årsberättelsen, är även en uppgift, som i stor omfattning anförtros åt expeditjonsbiträdet. Vidare kräves biträdes hjälp ej sällan för duplicering, för förhandsgranskning av lärares ansökningshandlingar i och för inspektörens yttrande över förslag till lärartjänst och av lärares tjänsteförteckningar för uppflyttning eller placering i löneklass ävensom för passning av telefon. Adresskrivning jämte avlämnande och avhämtning av post höra också i rätt stor omfattning till biträdets uppgifter. Bland andra göromål, som dock förekomma mindre ofta, märkas uppsättande av förslag till enklare skrivelser, kollationering, förande av liggare och journaler samt kortsystem över lärare. Såsom ytterligare uppgifter, vilka borde kunna anförtros ett expeditjonsbiträde, ha angivits preliminär granskning av förslag till reglementen och läroplaner, uppsättande av förslag till yttranden i vissa ärenden, förberedande granskning av byggnadsritningar, granskning av förslag till läroböcker m. m.

På överstyrelsens förfrågan, huruvida för fyllande av det verkliga behovet av biträdes hjälp skulle erfordras en assistent med heltidstjänstgöring, ha 14 inspektörer svarat jakande. Av de övriga 39 ha de flesta besvarat frågan helt nekande, medan de övriga mera tveksamt tagit avstånd från en sådan anordning.

Skolöverstyrelsen föreslår, att de nuvarande anslagsmedlen, 60 700 kronor, till biträdes hjälp åt nomad- och folkskolinspektörerna för nästa budgetår höjas till 100 000 kronor. Överstyrelsen anför till stöd härför huvudsakligen följande.

Behovet av biträde, som blivit mera kännbart, alltefter som arbetsuppgifterna tilltagit i omfattning, har varje gång frågan därom varit före i riksdagen starkt framhållits. Behovet framträder nu så markerat, att icke mindre än 14 inspektörer anse en assistent med hel tjänstgöring erforderlig. Flertalet har dock ansett detta icke nödvändigt men uttryckt önskvärdheten av att en mera ordnad och omfattande hjälp med expeditjonsarbetet må kunna möjliggöras.

För egen del hyser överstyrelsen den uppfattningen, att en fullt tillfredsställande lösning av inspektörernas biträdesfråga knappast lär kunna ernås annat än genom anställande av assistenter med heltidstjänstgöring. Med hänsyn till de väsentligt ökade kostnader en sådan anordning skulle medföra och då större delen av inspektörerna själva förklarar sig för närvarande kunna åtnöjas med mindre biträdeshjälp, har överstyrelsen dock ej funnit skäl nu föreslå annan lösning av frågan än att biträden med åtminstone halvtidstjänstgöring må kunna anställas.

Den tid, ett expeditjonsbiträde är behövt, synes i medeltal kunna uppskattas till 3 à 4 timmar per dag, eventuellt med någon ökning under den tid, då expeditjonsgöromålen i allmänhet synas vara mest trängande, nämligen ett par månader under höstterminen.

För att denna biträdeshjälp skall kunna bli till verkligt gagn och kunna fullt utnyttjas, krävas emellertid vissa förutsättningar, bland vilka följande synas vara de viktigaste.

De göromål, som det för inspektören ligger närmast till hands att överlåta till biträdet, äro maskinskrivning och duplicering samt maskinräkning. Av biträdet bör alltså fordras kunnighet i att hantera härför erforderliga kontorsmaskiner. Därtill kommer en del enklare uppgifter, som dock äro ganska tidskrävande, såsom arkivvård, kuvertering, adresskrivning och avlämnande av post. Det finns emellertid åtskilliga göromål, vilka, samtidigt som de äro ganska tidsödande, fordra en viss insikt i de förhållanden som äro förbundna med folkskolinspektionen och dess administration, och vilka åtminstone delvis redan nu handhavas och i varje fall borde kunna anförtros åt ett biträde, för att inspektören skall få tillräcklig tid att ägna sig åt de uppgifter, som han ensam kan utföra. Sådana göromål äro registrering av in- och utgående skrivelser samt förande av andra erforderliga dagböcker jämte liggare och kortsystem, upprättande av tabeller och sammanställningar samt över huvud ordnande av primärmaterial för undersökningar, utredningar och årsberättelser m. m., preliminär granskning — huvudsakligen siffergranskning — av inkomna rekvisitioner av statsbidrag för olika ändamål ävensom undervisningsstatistik, uppsättande av förslag till enklare skrivelser, såsom kallelser till sammanträden och syner, inhämtande av uppgifter från skolstyrelser och överlärare och dylikt, förhandsgranskning av ansökningar om löneklassuppflyttning och till ledig lärartjänst, upplysningar per telefon vid inspektörens frånvaro o. s. v. Härför kvalificerade personer stå på många av inspektörernas stationeringsorter icke till buds såvida icke något högre ersättning än som för närvarande står till förfogande, kan erbjudas.

Inspektörernas svar på frågan om skälig årsavlöning för ett expeditjonsbiträde, som *icke* hade heltidsanställning, äro mycket växlande. Medeltalet synes utgöra omkring 2 130 kronor. Om man avrundar detta belopp nedåt till 2 000 kronor, skulle för 53 inspektionsområden erfordras ett anslag av 106 000 kronor.

Räknar man med i medeltal en arbetstid av 25 dagar i månaden och 3 timmar om dagen, blir arbetstiden 900 timmar per år. Läggas därtill ytterligare 2 timmar om dagen under de två brådaste arbetsmånaderna, alltså 100 timmar, erhålles en sammanlagd årlig arbetstid av 1 000 timmar. Ett anslag av i medeltal 2 000 kronor för varje inspektör skulle alltså betyda en ersättning med 2 kronor per timme. Detta anslagsbelopp skulle i somliga inspektionsområden måhända icke förslå, medan det i andra skulle komma att i ej obetydlig mån underskridas. Beräknas emellertid ersättningen i medeltal på sätt ovan angivits, skulle, som redan nämnts, för ändamålet behövas ett anslag av 106 000 kronor, som dock torde kunna förslagsvis avrundas till 100 000 kronor.

Yttranden.

Statskontoret anmärker i sitt utlåtande rörande förslaget om anvisande av ytterligare medel till avlönande av tjänstebiträden åt inspektörerna på att i ärendet saknas uppgifter rörande tjänstebiträdenas nuvarande arbetstid och avlöningsförhållanden och fortsätter därefter:

Den föreliggande utredningen lämnar således icke underlag för ett bedömande av spörsmålet om ett rationellt ordnande av biträdes hjälpen på expeditionerna. Härtill kommer, att enligt ett efter överstyrelsens framställning fattat beslut av Kungl. Maj:t utredning skall verkställas rörande förhållandet mellan staten och skoldistriktet, syftande till en mindre detaljerad statlig kontroll i smärre skolfrågor. Härigenom kan måhända arbetsbördan för folkskolinspektörerna och deras biträden komma att minska. Då vidare kan förutsättas, att vid bifall till vad förut föreslagits tjänstetelefon kommer att utnyttjas i större utsträckning och medföra en minskning av skrivmaskinsarbetet, måste statskontoret för sin del bestämt avråda från att nu upptaga spörsmålet om anvisande av ytterligare medel till biträdes hjälp åt folkskolinspektörerna.

Allmänna lönenämnden har anfört följande.

Vad skolöverstyrelsen föreslagit i fråga om anslag till biträdes hjälp åt folkskolinspektörerna föranleder allenast det uttalandet från lönenämndens sida, att inspektörerna synas böra åläggas redovisningsskyldighet inför skolöverstyrelsen beträffande det anslag till biträdes hjälp, som av överstyrelsen tilldelas dem för varje budgetår. Sådan redovisning synes — i anslutning till vad som enligt uppgift för närvarande tillämpas — böra förebringas omedelbart efter budgetårets utgång, varigenom skolöverstyrelsen erhåller möjlighet att för det nya budgetåret vidtaga de jämkningar, som med hänsyn till föreliggande förhållanden må finnas påkallade.

Departement-
schefen.

Från avlöningsanslaget vid folkskolinspektionen utgår för närvarande ett belopp av 60 000 kronor till biträdes hjälp åt folkskolinspektörerna och ett belopp av högst 700 kronor till biträdes hjälp åt nomadskolinspektören. Skolöverstyrelsen har att fördela anslagsmedlen till folkskolinspektörerna med beaktande av de olika inspektörernas behov av biträdes hjälp. Enligt vad jag inhämtat växla de belopp, som av överstyrelsen vid fördelningen av anslagsmedlen för innevarande budgetår tilldelats folkskolinspektörerna, mellan

750—1 600 kronor. I flertalet fall ha de tilldelade beloppen utgjort 1 000—1 200 kronor.

Den av överstyrelsen nu verkställda utredningen av frågan om biträdes-hjälp åt nomad- och folkskolinspektörerna har utmynnats i förslag om förhöjning av de till biträdeshjälp anvisade medlen, 60 700 kronor, till 100 000 kronor. Överstyrelsen har därvid framhållit, att en fullt tillfredsställande lösning av inspektörernas biträdesfråga icke syntes kunna ernås annat än genom anställande av biträden med heltidstjänstgöring. Med hänsyn till de väsentligt ökade kostnader, som en sådan anordning skulle medföra, och till att större delen av inspektörerna själva förklarar sig kunna åtnöjas med mindre biträdeshjälp, har överstyrelsen icke nu funnit sig böra föreslå inrättande av heltidstjänster.

Det synes mig utrett, att det behov av biträdeshjälp åt inspektörerna, som nu föreligger, icke kan tillgodoses inom ramen av för ändamålet anvisade medel. Vad från statskontorets sida anförts finner jag icke böra förändra uppskov med prövningen av frågan om ökad medelsanvisning till biträdeshjälp åt inspektörerna. Jag förordar, att anslagsmedlen till biträdeshjälp höjas från 60 700 kronor till 90 000 kronor eller sålunda med 29 300 kronor. Det torde böra ankomma på överstyrelsen att med beaktande av de olika inspektörernas behov av biträdeshjälp fördela anslagsmedlen mellan nomad- och folkskolinspektörerna. För dispositionen av tilldelade medel bör inspektör för varje budgetår, så snart ske kan efter budgetårets utgång, till skolöverstyrelsen avgiva redovisning.

II. Anslagsberäkningar.

1. Folkskolinspektionen: Avlöningar.

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 728 000 kronor, varav förslagsvis 553 500 kronor till avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis 91 300 kronor till avlöningar till icke-ordinarie personal och förslagsvis 83 200 kronor till rörligt tillägg.

Skolöverstyrelsen — som föreslagit, att medel till expenser m. m. åt nomad- och folkskolinspektörerna skola anvisas under anslaget till omkostnader vid folkskolinspektionen — har hemställt, att förevarande anslag måtte för nästa budgetår uppföras med 722 400 kronor. Överstyrelsen anför:

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör minskas med ett belopp, motsvarande expensersättning enligt nu gällande grunder åt ordinarie folkskolinspektör, av Kungl. Maj:t förordnad folkskolinspektör och nomadskolinspektör eller med $(52 \times 800 + 1\,300 =)$ 42 900 kronor till 510 600 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal bör minskas med

ett belopp, motsvarande expensersättning enligt nu gällande grunder åt vikarierande folkskol- och nomadskolinspektör — beräknad för semestervikariat under 45 dagar per inspektör — eller med $\left(\frac{52 \times 45 \times 300}{365} + \frac{45 \times 400}{365} =\right)$ 1 972 kronor 60 öre samt ökas på grund av den ifrågasatta höjningen av ersättningen för biträdes hjälp med 39 300 kronor. Anslagsposten skulle alltså höjas med $(39\,300 - 1\,972:60 =)$ i avrundat tal 37 300 kronor till 128 600 kronor.

Avlöningsstatens slutsumma skulle alltså minskas med $(42\,900 - 37\,300 =)$ 5 600 kronor till 722 400 kronor.

Departementschefen.

Vid bifall till den av mig i det föregående förordade regleringen av nomad- och folkskolinspektörernas expensersättning torde det vara lämpligt, att medel till expenser för nästa budgetår anvisas under folkskolinspektionens omkostnadsanslag i stället för såsom nu under avlöningsanslaget. Med anledning härav bör anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän i enlighet med skolöverstyrelsens förslag minskas med 42 900 kronor till 510 600 kronor. Av samma skäl bör anslagsposten till icke-ordinarie personal minskas med 2 000 kronor. Denna anslagspost bör å andra sidan vid bifall till den av mig förordade höjningen av anslagsmedlen till biträdes hjälp åt nomad- och folkskolinspektörerna höjas med 29 300 kronor. Anslagsposten bör därför höjas med $(29\,300 - 2\,000 =)$ 27 300 kronor och uppföras med 118 600 kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg bör uppföras med oförändrat belopp, 83 200 kronor. Avlöningsanslaget beräknar jag sålunda till $(510\,600 + 118\,600 + 83\,200 =)$ 712 400 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 15 600 kronor.

2. Folkskolinspektionen: Omkostnader.

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 215 000 kronor. Av anslaget disponeras förslagsvis 1 000 kronor till sjukvård m. m., förslagsvis 190 000 kronor till reseersättningar och förslagsvis 24 000 kronor till tjänstgöringstraktamenten åt vikarierande folkskolinspektörer.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att omkostnadsanslaget måtte för nästa budgetår uppföras med 339 200 kronor. I av överstyrelsen framlagt förslag till omkostnadsstat för nästa budgetår har anslagsposterna till sjukvård m. m. och till tjänstgöringstraktamenten åt vikarierande folkskolinspektörer upptagits med oförändrade belopp. Överstyrelsen har förordat, att den i omkostnadsstaten för nomadskolorna uppförda anslagsposten å förslagsvis 5 500 kronor till resekostnads- och traktamentsersättning åt nomadskolinspektören skall överföras till folkskolinspektionens omkostnadsanslag i samband med genomförandet av den av överstyrelsen föreslagna regleringen av nomad- och folkskolinspektörernas expeditionsförhållanden. Med anledning härav har överstyrelsen uppräknat anslagsposten till reseersättningar med 5 500 kronor

till 195 500 kronor. I förslaget till omkostnadsstat för folkskolinspektionen har slutligen uppförts två nya anslagsposter, nämligen dels en anslagspost till expenser å förslagsvis 53 800 kronor, dels ock en anslagspost till lokalbidrag m. m. å förslagsvis 64 900 kronor. Anslagsposten till expenser har föreslagits skola disponeras med förslagsvis 23 800 kronor till förbrukningsmateriel, telefonavgifter m. m. och med förslagsvis 30 000 kronor till inköp och inlösen av kontorsmaskiner.

I enlighet med skolöverstyrelsens förslag torde anslagsposterna till sjukvård m. m. och till tjänstgöringstraktamenten åt vikarierande folkskolinspektörer bära för nästa budgetår uppföras med oförändrade belopp. Under punkten 183 i årets åttonde huvudtitel har jag förordat, att medel till rese- och traktamentsersättning åt nomadskolinspektören från och med nästa budgetår skall anvisas under folkskolinspektionens omkostnadsanslag i stället för såsom nu under nomadskolornas omkostnadsanslag. Anslagsposten till reseersättningar bör därför, såsom överstyrelsen föreslagit, höjas med 5 500 kronor till 195 500 kronor. I omkostnadsstaten torde vidare i enlighet med överstyrelsens förslag bära upptagas två nya anslagsposter, nämligen dels en post till expenser, dels ock en post till lokalbidrag m. m. Anslagsposten till lokalbidrag m. m. beräknar jag till $(53 \times 800 =)$ 42 400 kronor och anslagsposten till expenser till 24 000 kronor eller för avrundning av omkostnadsanslagets slutsumma till 24 100 kronor.

Enligt mina beräkningar bör sålunda omkostnadsanslaget för nästa budgetår höjas med $(5 500 + 42 400 + 24 100 =)$ 72 000 kronor till 287 000 kronor.

Departementchefen.

III. Hemställan.

Under återopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för folkskolinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	510 600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	»	118 600
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	83 200
Summa kronor		712 400;

Kungl. Maj:ts proposition nr 222.

dels till Folkskolinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av kronor 712 400;
dels ock till Folkskolinspektionen: Omkostnader för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av kronor 287 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars Ekströmer.
